

The Hellenic Society Prometheas

Τη γλώσσα μου έδωσαν Ελληνική

Το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου.

Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου.

www.Prometheas.org

Οδυσσέας Ελύτης

Newsletter

August 2013

Prometheas Events

- *Sunday, September 22, 2013 at 6:30 pm.* fundraising event to benefit «The Smile of the Child» at the «Nostos» Restaurant. (See flyer for more details).

Websites of the month

- *Ανδρόνικος: “Είχα λοιπόν βρει, τόν πρώτο ασύλητο μακεδονικό τάφο!”:*
http://www.anadraci.com/2013/06/blog-post_9715.html
- *Κρήτη: Η καταπληκτική διαφήμιση για τις ομορφιές της - Δείτε το βίντεο!:*
http://www.newsit.gr/default.php?pname=Article&art_id=221626&catid=6
- *Dictionary of Standard Modern Greek:* http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html
- *Αφιέρωμα στον Σικελιανο:* <http://www.lifo.gr/team/sansimera/36805>
- *Όμορφη και παράξενη πατρίδα - Γιώργος Νταλάρας:*
http://www.youtube.com/embed/5ySkEhVFMwE?feature=player_embedded
- *Theme from Serpico - Mikis Theodorakis:*
http://www.youtube.com/watch?v=r1DMnQHvN7A&feature=player_embedded#at=1
- *Τα ωραία του Τσιτσάνη "αλλοιώς":*
http://www.ogdoo.gr/portal/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5392&Itemid=43&sdf=32142432
- *Andre Rieu in London playing Sirtaki greek greece dance:*
http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=ia34kknFpk0#at=25

Books

- *"The Pioneer Detectives"* by (our own) Konstantin Kakaes; [e-book is on sale now on amazon.com for a mere \\$2.99 \(http://www.pioneerdetectives.com\)](http://www.pioneerdetectives.com)
- *«Το πρόβλημά μας είναι πολιτικό, όχι οικονομικό»* του Χρήστου Γιανναρά

News Articles

Ντοκιμαντέρ «φωτίζει» τη ζωή και τα αμπέλια της Σαντορίνης

«Η βάρδια του Πελεκάνου» βραβεύτηκε πρόσφατα με το πρώτο βραβείο στο 20ό Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Οίνου και Αμπέλου στο Καρκασόν της Γαλλίας.

Της Ιωάννας Φωτιάδη

Η Σαντορίνη των αμπέλων και του οίνου, έναν άγνωστο στους περισσότερους από εμάς τόπο, που

επιβιώνει στη σκιά του τουριστικού νησιού, είναι το αντικείμενο του βραβευμένου ντοκιμαντέρ «Η βάρδια του Πελεκάνου». Στο ντοκιμαντέρ ο θεατής δεν θα δει την Καλντέρα ούτε άλλη από τις χαρακτηριστικές τοποθεσίες του δημοφιλούς νησιού, θα ακούσει όμως ντοπιολαλιές, θα δει τον ζευγά να οργώνει με το μουλάρι του και τον βαρελά να προετοιμάζεται για τη νέα σοδειά κρασιού. Ο φακός της Ελληνοδανέζας σκηνοθέτιδος Λίας Μπίνζερ ακολούθησε για πάνω από δύο χρόνια δύο Σαντορινιούς αμπελουργούς, τον 52χρονο Νίκο Πελεκάνο και τον 83χρονο Χρήστο Δαλμηρά, και έναν διακεκριμένο οινοποιό, τον 63χρονο Πάρι Σιγάλα, στη διάρκεια του ετήσιου κύκλου εργασιών τους.

Ο αμπελώνας της Σαντορίνης, με κάποιες χιλιετίες ζωής, διαφοροποιείται σημαντικά λόγω των εδαφοκλιματολογικών συνθηκών του νησιού. «Τα δικά μας αμπέλια έχουν τη μορφή είτε μεγάλης κουλούρας, που θυμίζουν στεφάνι, είτε φυτρώνουν ως μικρά κουλουράκια, που πολλοί για να τα ξεχωρίσουν τα ονομάζουν “σκουλαρίκια”», μας εξηγεί ο κεντρικός ήρωας, κ. Νίκος Πελεκάνος, τρίτη γενιά αμπελουργός. «Τρυγάμε τον Αύγουστο και κατόπιν κάνουμε το περίφημο “κουτσομύτισμα” ή “πάστρεμα”, όπου καθαρίζουμε τις ρίζες από τους λαίμαργους βλαστούς και τις μεγάλες βέργες, έπειτα από τον Νοέμβρη ξεκινάμε το κλάδεμα, αλλά και το όργωμα με ζώα, όπως και το “ξελάκισμα”», περιγράφει το επίπονο κύκλο των εργασιών. Ο κ. Πελεκάνος, εν αντιθέσει με την πλειονότητα των συναδέλφων του, είναι κατ’ επάγγελμα αγρότης. «Έχω πάθος για τη δουλειά μου», ομολογεί, «νιώθω συχνά ότι βγαίνω από τα όρια, ότι υπερβάλλω εαυτόν». Δεν είναι λίγες οι φορές που ο 53χρονος αμπελουργός καλείται να «αποκαλύψει» μυστικά της δουλειάς του σε ξένους. «Έρχονται νέοι άνθρωποι, κυρίως γυναίκες, και με ρωτούν τι και πώς», λέει ο κ. Πελεκάνος, «θέλουν να φυτέψουν δικά τους αμπέλια, άλλοτε έρχονται και με χαζεύουν ξένοι επισκέπτες, κυρίως από χώρες με αμπελοτόπια, όπως η Γαλλία». Η διαδικασία ήταν «παιδευτική» και για την ίδια την κ. Μπίνζερ, «έμαθα να κλαδεύω, αλλά εξακολουθώ να πιστεύω ότι είναι ευκολότερο να φιλιμάρεις!».

Κατά τη σκηνοθετίδα, οι πρωταγωνιστές έχουν διαφορετική προσέγγιση και φλέγμα, ο Πελεκάνος είναι σύγχρονος επαγγελματίας, ο Δαλμηράς εκπροσωπεί την παλιά γενιά αμπελουργών με παραδοσιακές μεθόδους στο αμπέλι, ενώ ο Σιγάλας με το προσωπικό, επαγγελματικό του στίγμα ισορροπεί τις δύο τάσεις. Έχουν, όμως, κοινούς «εχθρούς» και «συμμάχους». «Όλοι έχουν αναπτύξει μια υπαρξιακή σχέση με τη δουλειά τους, ενώ σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητά τους παίζει και το θείο», σημειώνει η κ. Μπίνζερ. «Ο Θεός είναι πανταχού παρών, είτε για να τον πιστέψεις είτε για να τον αμφισβητήσεις, ευθύνεται για τον καιρό και για άλλα παράδοξα». «Έρχονται αντιμέτωποι με αντιξοότητες, που δεν οφείλονται μόνο στην οικονομική συγκυρία, αλλά και σε πιέσεις από τον μικρόκοσμό τους», επισημαίνει η κ. Μπίνζερ, που έχει ζήσει στη Σαντορίνη. «Η ταινία θίγει πολλά προβλήματα, αλλά δεν καταγγέλλει», καταλήγει η σκηνοθέτις, «ο Πελεκάνος δηλώνει την αντίθεσή του στον ερασιτεχνισμό πολλών αμπελουργών, που έχουν το αμπέλι ως πάρεργο, ο Δαλμηράς αντιμάχεται με χιούμορ τους εμπόρους, τους πολιτικούς, τον ίδιο τον Θεό, ενώ ο Σιγάλας, αν και πιο εσωτερικός χαρακτήρας, ενίσταται για την ανάγκη ύπαρξης σχεδίου για την διάσωση των παραδοσιακών αμπελιών». Ο κίνδυνος του σταδιακού αφανισμού του αρχαίου και αυτόφωτου αμπελώνα στον βωμό της τουριστικής ανάπτυξης αποτελεί τον εφιάλτη των τριών επαγγελματιών. Δύο κόσμοι διαφορετικοί και συχνά αντίθετοι συνυπάρχουν στο νησί με έναν παράδοξο τρόπο, «σαν τον θρήσκο που του αρέσει η αμαρτία».

Διακρίσεις

Το ντοκιμαντέρ βραβεύτηκε εσχάτως με το πρώτο βραβείο στο 20ό Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Οίνου

και Αμπέλου στο Καρκασόν της Γαλλίας (συμπαρωγωγός είναι ο Νίκος Μάνεσης, οιοκροτικόσ διεθνούσ φήμησ, τη μουσική έχει γράψει η Λάουρα Γκίνη, ενώ τα τραγούδια σε στίχουσ Λένασ Κιτσοπούλου τραγουδά η Ειρήνη Τσιρακίδου). Και αυτή δεν είναι η πρώτη διάκριση. Η ταινία έχει μεταξύ άλλων λάβει εύφημη μνεία στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, βραβείο σε Φεστιβάλ της Σλοβακίας, έπαιξε ως εναρκτήρια ταινία στο Φεστιβάλ Ελληνικών Ταινιών του Λοσ Αντζελεσ και επελέγη από το Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης. Ωστόσο, αντιμετωπίζει μεγάλο πρόβλημα στη διανομή, ειδικά στην Ελλάδα. Προς το παρόν, έχει προβληθεί άπαξ στη Σαντορίνη, όπου ενδέχεται να προβληθεί εκ νέου σε σχολεία. «Μετά την προβολή με πλησίασε ένας Σαντορινιός εστίατορας και μου είπε: τόσα χρόνια ανοίγω μπουκάλια και αγνοούσα πόση πολλή δουλειά απαιτεί η παρωγωγή κρασιού» διηγείται ο κ. Μάνεσης από την Ελβετία.

Ημερομηνία : 22/6/13

Copyright: <http://www.kathimerini.gr>

Ημερομηνία : 26/6/13

Η Ελλάδα με τα μάτια Ελληνοαμερικανών φοιτητών

Είκοσι έξι αριστούχοι ανακάλυψαν τη χώρα των γονιών και των παππούδων τους, που γνώριζαν μέσα από διηγήσεις.

Της Μαργαρίτας Πουρνάρα

Φέρτε το ποτήρι κοντά στη μύτη σας. Μυρίστε. Προσοχή, μην πιείτε, αλλά βουτήξτε μια μπουκιά ψωμί για να το δοκιμάσετε». Ο Αρης Κεφαλογιάννης, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας τροφίμων Gaia, μαθαίνει σε 26 αριστούχουσ Ελληνοαμερικανούς φοιτητές να εκτιμούν το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο σε μια γευστική δοκιμή στο Ξενοδοχείο Semiramis στην Κηφισιά. «Θα σας κάψει λίγο τον λαιμό, αλλά είναι μια γεύση που δεν ξεχνιέται», λέει στα παιδιά, που ήρθαν για ένα δεκαήμερο ταξίδι χάρις

στο πρόγραμμα Heritage Greece, το οποίο διοργανώνει για τέταρτη συνεχή χρονιά η National Hellenic Society των ΗΠΑ αλλά και το Κολέγιο Deree.

Πρόσωπα φρέσκα, αισιόδοξα, γεμάτα θετική ενέργεια και περιέργεια για κάθε τι που συμβαίνει στην πατρίδα του παππού και της γιαγιάς, καθώς είναι στην πλειονότητά τους μετανάστες δεύτερης γενιάς. Το πρόγραμμά τους, δεν συμπεριελάμβανε μόνον μουσειά και αρχαιολογικούς χώρους, αλλά και βόλτες σε γειτονιές της Αθήνας, επίσκεψη σε αμπελώνες και οινοποιεία, μάθημα μαγειρικής με τον Χριστόφορο Πέσκια και μια εκδρομή στην Ανδρο. Αφησαν για λίγο πίσω τις

σπουδαστικές τους υποχρεώσεις στα καλύτερα αμερικανικά πανεπιστήμια και ήρθαν να δουν από κοντά μια χώρα που έχουν γνωρίσει από διηγήσεις, από γεύσεις σπιτικών φαγητών και από τραγούδια του Ρέμου και του Χατζηγιάννη. Πώς τους φαίνεται;

«Η Ελλάδα είναι υπέροχη. Αυτό που μου άρεσε περισσότερο είναι πως όποιο μέρος και αν επισκεφθήκαμε, οι άνθρωποι έχουν ένα είδος υπερηφάνειας και ζεστασιάς που σε κάνει όντως να αισθάνεσαι ότι είσαι στο κέντρο του κόσμου», λέει στην «Κ» η Αριάννα Σέρνιους με Σπαρτιάτισσα μητέρα και Λιθουανό πατέρα, που μεγάλωσε στην Καλιφόρνια και σπουδάζει στη Βοστώνη. «Νομίζω ότι δεν θα ξεχάσω ποτέ την εικόνα από τα βυθισμένα αρχαία ερείπια μιας πόλης, που είδαμε σε μια παραλία της Ανδρου. Ήταν ένα μαγικό θέαμα, τόσο διαφορετικό από τον Παρθενώνα, με τον οποίον έχουμε συνδέσει την αρχαιότητα. Ακόμα και αν ζούμε τόσο μακριά, μαθαίνουμε τα πάντα για την κρίση. Στο Χάρβαρντ έδωσαν ομιλίες για το θέμα αυτό ο Γιώργος Παπανδρέου και ο Μάικλ Δουκάκης. Τώρα όμως που ήρθα και είδα πώς είναι τα πράγματα με το δικό μου βλέμμα, θα έλεγα ότι αυτό που λείπει από την Ελλάδα για να συνέλθει, είναι ένα σχέδιο και ένας ηγέτης».

Ο Αλεξ Γκραφ από τη Νέα Υόρκη σπουδάζει κινεζικά και νευροβιολογία στο Πανεπιστήμιο της Πενσιλβάνια. Με καταγωγή από την Καλαμάτα, το Πλωμάρι και την Ελβετία. «Γαυτίζομαι πολύ περισσότερο με τις ελληνικές μου ρίζες. Νομίζω ότι όταν οι Έλληνες παντρεύονται κάποιον ξένο, η δική τους κουλτούρα και οι συνήθειες πάντα επικρατούν. Από το ταξίδι στην Ελλάδα, θα κρατήσω την επίσκεψη στο οινοποιείο. Και το Μουσείο της Ακρόπολης μου άρεσε παρά πολύ, αλλά εμείς οι Ελληνοαμερικανοί συχνά συνδεόμαστε με την πατρίδα μέσα από τις γεύσεις. Σε κάτι που μοιραζόμαστε, όπως ένα καλομαγειρεμένο φαγητό ή ένα μπουκάλι κρασί που ενώνει όλα τα μέλη μιας οικογένειας. Έτσι, συγκινηθήκαμε όλοι οι συνταξιδιώτες όταν βρεθήκαμε να δοκιμάσουμε κρασιά με τη θέα ενός όμορφου αμπελώνα. Τι λείπει από την Ελλάδα; Νομίζω ότι ο κόσμος καμιά φορά γκρινιάζει για τα κακώς κείμενα αλλά δεν κάνει τίποτα γι' αυτά. Από την άλλη νομίζω ότι οι Έλληνες, παρά την κρίση, ζουν καλύτερα από τους Αμερικανούς που ξέρουν μόνο να εργάζονται σκληρά. Οι Έλληνες γνωρίζουν πώς να εκτιμούν τη ζωή, να τη χαίρονται, να περνούν χρόνο με τα αγαπημένα τους πρόσωπα. Είναι ανεκτίμητο αυτό...».

«Όταν ο πατέρας μου ήταν στην ηλικία μου, ήρθε με τον παππού μου στην Ελλάδα σαν ένα προσκύνημα στις ρίζες μας. Ακόμα μιλάει γι' αυτήν την εμπειρία σαν μια από τις πιο σημαντικές της ζωής του, σαν μια συναισθηματική επανασύνδεση με το παρελθόν της οικογένειας», λέει ο Αλεξ Κάλαμος, που σπουδάζει θέατρο, εγγονός του γνωστού χρηματιστή Τζον Κάλαμος, ο οποίος κατάγεται από την Πελοπόννησο. «Είμαστε μια αμερικανική οικογένεια του Σικάγου, αλλά κρατάμε κάποιες ελληνικές παραδόσεις, το Πάσχα και όχι μόνο. Τι σημαίνει να είσαι Έλληνας στην Αμερική; Νομίζω να είσαι μέλος μιας διακεκριμένης κοινότητας, με παππούδες και πατεράδες που ξεκίνησαν από το μηδέν και τα κατάφεραν. Είναι ωραίο να είσαι υπερήφανος και για τους αρχαίους προγόνους και για τους γονείς σου...».

www.kathimerini.gr

ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ: “Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ”

Μια μοναδική μαρτυρία τριών πολέμων

Κάποιες φορές ένα έργο αξίας βρίσκεται θαμμένο μέσα στο χώμα ή, αν είναι βιβλίο, μέσα στη σκόνη, κάτω από βουνά άλλων βιβλίων τα οποία ψάχνουν μόνο ειδικοί, για να βρουν κάποιο που αξίζει.

Έτσι έγινε με το ημερολόγιο του στρατιώτη Χρήστου Καραγιάννη από την Λιβαδειά, της κλάσης του 1915, ο οποίος πολέμησε στην πρώτη γραμμή των τριών σημαντικότερων ελληνικών πολέμων της εποχής. Δηλαδή: τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, το εκστρατευτικό σώμα 23.351 στρατιωτών και βοηθητικού προσωπικού που εστάλησαν να καταστείλουν την Ρωσική Επανάσταση, και την εκστρατεία της Μικράς Ασίας.

Για τον εντοπισμό του ημερολογίου τού τυφεκιοφόρου Χρήστου Καραγιάννη και της ιστορικής του αξίας ανάμεσα σε σωρούς βιβλίων στοιβαγμένων στην τύχη, χρειάστηκε το μάτι του συγγραφέα Φίλιππου Δρακονταειδή. Το πήρε από το σωρό, το ξεσκόνισε, όπως ένα παλιό έπιπλο θαμμένο σε μια αποθήκη, το καθάρισε από τους περιττόλογους πλατειασμούς και άλλες γλωσσικές ατέλειες, και από αυτό αναδύθηκε το μοναδικό γνωστό συμπαγές κείμενο αυτόπτου μαρτυρίας εκείνων των πολέμων.

Στο ημερολόγιο του στρατιώτη Χρήστου Καραγιάννη συνοψίζεται, εν μέρει, η εποποιΐα του σύγχρονου Ελληνισμού, όταν αυτός έβγαινε ακόμα από την τουρκική σκλαβιά και προσπαθούσε να οργανωθεί, να στεριώσει και να προκόψει ως ανεξάρτητο κράτος.

Οι πόλεμοι ήταν της μόδας τότε, όπως δεν έπαψαν να είναι ίσαμε τις μέρες μας. Ιδιαίτερα στην περιοχή μας όπου όλοι οι λαοί που έβγαιναν “από την νύκτα αιώνων” της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας προσπαθούσαν να προσδιορίσουν ξανά τα σύνορά τους. Αλλά και ομάδες οι οποίες δεν αποτελούσαν κρατικές ή εθνικές οντότητες πριν, προσπαθούσαν κι εκείνες να φτιάξουν κράτη παίρνοντας εδάφη από τους άλλους, π.χ., οι ανεκδιήγητοι “Μακεδόνες” του Γκλιγκόροφ.

Ο Χρήστος Καραγιάννης άρχισε την πολεμική του θητεία το 1918 στη Μακεδονία, πολεμώντας στην πρώτη γραμμή τους Γερμανο-Βουλγάρους, δώθε και κείθε από το Στρυμόνα, όταν ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος ενέταξε την Ελλάδα στη συμμαχία της ANTANT (Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας), και έκανε επιστράτευση για να ενισχύσει τα στρατεύματά της.

Εκεί, στη Μακεδονία, άρχισε ο Καραγιάννης να γράφει το ημερολόγιό του. Καταγράφει τις μάχες όπως συνέβαιναν, πολλές φορές συνδέοντάς τες με τα γεγονότα που τις προκάλεσαν, αλλά και λεπτομέρειες οι οποίες ξεχώριζαν σε αυτές. Καταγράφει με μια φυσική ειλικρίνεια να περιγράψει αυτό που βιώνει, ενώ στις περιγραφές του, ρεαλιστικές και ήρεμες, εκδηλώνεται ένα πηγαίο συγγραφικό ταλέντο.

Μετά το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, το 1918, είχε ήδη φουντώσει άλλος πόλεμος, διαφορετικός, στις παγωμένες στέπες της τσαρικής Ρωσίας: η Ρωσική Επανάσταση.

Κάποιοι, προφανώς αδιάφοροι ή και ανίδεοι για τις συνθήκες που τον προκάλεσαν, θέλησαν να τον διεθνοποιήσουν αυτόν τον πόλεμο, όπως καλή ώρα τον πόλεμο στην Κορέα την δεκαετία του 50.

Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας, ο Ελευθέριος Βενιζέλος, είπε ότι “είναι καθήκον της να πολεμήσει όπου κριθεί αναγκαίον” (από τους Αγγλο-Γάλλους). Έτσι έγινε κι έστειλε το εκστρατευτικό σώμα 23.351 ανδρών υπό τον υποστράτηγο Κωνσταντίνο Νίδερ και διοικητή τον Γεώργιο Κονδύλη, στις παγωμένες στέπες της Ουκρανίας. Μαζί τους ήταν και ο Καραγιάννης, καταγράφοντας τις δραματικές, άνισες μάχες μέσα στα χιόνια. Εκεί, πεινασμένος, ψειριασμένος, χωρίς καν ένα πρωινό ρόφημα, σηκωνόταν (αν δεν είχε πολεμήσει και όλη τη νύχτα) πειθαρχημένος, μαζί με τους συναδέλφους του, έπαιρνε το μάλινχέρ του και πήγαινε να σκοτώσει ανθρώπους, οι οποίοι μάχονταν ενάντια στους συμπατριώτες-δυνάστες τους για να καλυτερέψουν την κατάστασή τους. Εντυπωσιακή είναι η εκτέλεση του κρυπτο-Μπολσεβίκου μηχανοδηγού δεμένου και αφημένου όλη τη νύχτα μέσα στο χιόνι. Το πρωί ο συνταγματάρχης Κονδύλης του φύτεψε μια σφαίρα έτσι κι αλλιώς.

Όταν φάνηκε ότι η αποστολή αυτή ήταν καταδικασμένη να έχει την τύχη της εισβολής του Ναπολέοντα έναν αιώνα πριν, οι στρατιώτες που επέζησαν οπισθοχώρησαν κι έφτασαν άρον άρον στην Οδησό. Εκεί φορτώθηκαν σε πλοία και ο Καραγιάννης, αντί να πάει πίσω στο χωριό του, βρέθηκε στην Μικρά Ασία όπου η πατρίδα τον καλούσε ξανά.

Εκεί, η γνωστή αρχική αιτία αποστολής του στρατού για την προστασία του ελληνικού πληθυσμού, εξελίχθηκε σε χίμαιρα επανασύστασης της Ελληνικής Αυτοκρατορίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Και δεν άργησε να φανεί το λάθος του εγχειρήματος. Ο στρατός σχεδόν έφτασε ίσαμε την Άγκυρα, και πολλοί πιστεύουν ακόμα, τώρα, ότι αν την έπαιρνε θα κέρδιζε τον πόλεμο. Αρκεί μια ματιά στο χάρτη για να δει κανείς πόσο απέχει το τέλος της Τουρκίας από αυτό το σημείο. Πώς δεν το είδαν;

Ο Καραγιάννης, μαχόμενος όταν το επέτρεπαν οι συνθήκες και ακολουθώντας τα καραβάνια ή μόνος, καταγράφει στο ημερολόγιό του σκηνές από την δραματική υποχώρηση μετά την κατάρρευση του μετώπου. Ιδού μία:

“Την άλλη μέρα κιόλας πολλές οικογένειες έφταναν κοντά μας να προστατευτούν από τους Τούρκους. Μαζί τους έφεραν και τρεις Ελληνοπούλες, που οι Τούρκοι είχαν πάρει μαζί τους στα βουνά. Και αφού τις βαρέθηκαν, τους έβγαλαν τα μάτια και τους έκοψαν τα μαλλιά. Κρίμα, τρία όμορφα κορίτσια τυφλά [...] Και μια Ελληνοπούλα, όταν είδε πως οι βάρβαροι παραβίαζαν την εξώθυρα του σπιτιού της, έβαλε εναντίον τους με μάλινχερ, σκοτώνοντας επτά, ένα μπουλούκι. Τραυματίες των επιτεθέντων δεν βρέθηκαν”. Να ακόμα μία.

“Μπροστά μου απλωνόταν ένας μικρός κάμπος βουλιαγμένος από ανθρώπους λογιών λογιών και από ζώα, αυτοκίνητα, κάρρα και κανόνια. Και σαν να μην έφτανε η βροχή των οβίδων, ο ίδιος ο Θεός άρχισε να βρέχει αφιλότιμα. Και στις θεϊκές συνθήκες είχε παραδοθεί εκείνος ο κόσμος και μούλιαζε απελπισμένα κάτω από το μαύρο σύννεφο. Και όταν ο χτύπος της βροχής

κοβόταν από το πέσιμο κάθε οβίδας, που, όταν ξερνούσε, έκανε ένα ανθρώπινο κύμα να οδύρεται. Στην πρώτη οβίδα, όσοι έτυχαν εκεί, πήραν σειρά για τον άλλο κόσμο ή πήραν παράταση, επειδή είχαν τραυματιστεί. Όλοι έτρεχαν σύσσωμοι προς την αντίθετη μεριά. Σαν όμως έφτασε η δεύτερη και τους έπεσε μπροστά, γύριζαν πάλι σύσσωμοι, πηγαίνοντας πάλι εκεί που είχαν φύγει”.

Η περιγραφή του Καραγιάννη συλλαμβάνει ακόμα και την κίνηση της πολύμορφης μάζας, στην απελπισμένη φυγή της για να σωθεί. Θα ήταν παράλειψη όμως αν εδώ δεν παρέθετα και ένα δείγμα από την αρχική γραφή του Καραγιάννη, όπου διατηρείται το ύφος και η ορθογραφία του, ως δείγμα σύγκρισης με την λογοτεχνική επεξεργασία του κειμένου από τον Φίλιππο Δρακονταειδή.

“Τώρα που παρήλθει ο χρόνος ευρίσκομαι άρωστος και με άνευ υλικής αξίας, ευρίσκομαι ως ναυαγός με μόνη την ανίκανη ζωήν μου στερούμενη τον πάντων”. Έτσι γάφει ο άλλοτε ακατάβλητος από τις αντιξοότητες στρατιώτης περί το τέλος του βίου του.

Μέσα από τις αφηγήσεις ανθρώπινης απελπισίας και πόνου, βγαίνει από μόνο του ένα εντονότατο αντιπολεμικό μήνυμα. Σε άλλες στιγμές, μαζί με την ανθρώπινη οδύνη, στη μέση της μάχης, φανερώνει το πρόσωπό της η ανθρώπινη αλληλεγγύη και η φιλευσπλαχνία. Αλλά και η προδοσία, στο πρόσωπο του Έλληνα συνταγματάρχη που αφοπλιζε τους στρατιώτες! Για να πουλήσει τα όπλα στους Τούρκους; Δεν αποσαφηνίζεται. Ο Καραγιάννης αρνήθηκε ν’ αφήσει το δικό του, τον πλησίασε με την ξιφολόγη έτοιμη και του είπε να μεριάσει για να διαβεί. Κι αυτός υπάκουσε. Όλες οι εκφάνσεις και συναισθήματα της ανθρώπινης συμπεριφοράς υπάρχουν στην καταγραφή αυτής της άτακτης υποχώρησης.

Αυτό ήταν το τραγικό καταστάλαγμα τριών πολέμων. Άρχισαν το 1918 και καταστάλαξαν στην απελπισμένη προσπάθεια επιβίωσης στα πλοία στη Σμύρνη, για να σωθούν όσοι μπόρεσαν, το 1922. Ένας μέσα σε αυτούς ήταν και ο στρατιώτης Χρήστος Καραγιάννης με το ημερολόγιό του. Σώθηκε συμπτωματικά, επειδή γνώριζε από όταν υπηρετούσε στη Σμύρνη, ένα άνοιγμα στο συρματόπλεκτο περίφραγμα του λιμανιού. Από την κανονική είσοδο περίμεναν χιλιάδες άνθρωποι, οι οποίοι δεν θα επιβιβάζονταν ποτέ γιατί δεν χωρούσαν. Μπήκε από εκεί, σκαρφάλωσε σ’ ένα πλοίο που ήδη έλυνε κάβους, σώζοντας μαζί κι άλλον ένα συνέδελφό του.

Η εκπληκτική αυτή μαρτυρία επεξεργασμένη από τον Φίλιππο Δρακονταειδή, συνοδεύεται από 168 καίριες υποσημειώσεις του, όπου εντοπίζονται και αποσαφηνίζονται όλα τα ονόματα, κυρίως στρατιωτικών, αλλά και τοπωνυμίων, χωριών, πόλεων και γεγονότων, τα οποία αναφέρονται στην αφήγηση. Αυτά πού με τη σειρά τους, για να το πω έτσι, αποτελούν την ελληνική εποποιία εκείνων των χρόνων. Διαβάστε αυτό το βιβλίο. Αξίζει!

Ρήγας Καππάτος

Χρήστος Καραγιάννης:

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ (1918 – 1922)

Επιμέλεια: Φίλιππος Δρακονταειδής. Εκδόσεις Κέδρος. Σελ. 290

The Russian Corner

We, the Spartans, always had an affection for the kings and dictators. I guess time has not changed this very much...

Putin to be Declared Honorary Citizen of Sparta

By [Maria Korologou](#) on July 18, 2013 in [News](#), [Politics](#)

The Municipality of Sparta, in Laconia, Greece is willing to announce the President of Russia, Vladimir Putin, an honorary citizen of the modern city of Sparta which lies at the site of ancient Sparta.

Contacts have already been launched with the Ministry of Foreign Affairs and the Foundation of Russian-Greek Friendship, Ioannis Andriotis.

On July 20 the Russian minister and ambassador, Yevgeny Yurkov, will visit Sparta accompanied by the president of the Foundation of Russian-Greek Friendship, Karolos Andriotis, and the Foundation's press representative, Thanasis Milonopoulos.

The foreign diplomat will meet the mayor of Sparta, Stavros Argitakos and a delegation of the Municipal Council.

Source: <http://greece.greekreporter.com/2013/07/18/putin-to-be-declared-honorary-citizen-of-sparta/>

Αναζητώντας την «Αθανασία» στη Γαύδο

Ντοκιμαντέρ αναφέρεται σε κοινόβιο Ρώσων επιστημόνων που ζουν από το 1997 με τις αρχές του Πυθαγόρα και του Απόλλωνα

Του Δημοσθενη Γεωργοπουλου

Μια ομάδα πρώην Σοβιετικών, επιστημόνων κυρίως, εγκαθίσταται το 1997 στη Γαύδο, δημιουργώντας μια -«κοινοβιακά» οργανωμένη- φιλοσοφική σχολή που εμπνέεται από τις ιδέες του Πυθαγόρα, ενός από τους σημαντικότερους, αν και όχι τους καλύτερα γνωστούς αρχαίους φιλόσοφους, αλλά και από την πρακτική των αρχαίων. Επικεφαλής της ένας πυρηνικός φυσικός, ως εκ θαύματος επιζήσας των επιχειρήσεων «εκκαθάρισης» του πυρηνικού εργοστασίου του Τσερνόμπιλ, μετά την καταστροφή.

Δεκαπέντε χρόνια αργότερα, η ταινία δύο νέων Ελλήνων κινηματογραφιστών, του Γιώργου Μουστάκη και του Νίκου Λάμποτ, με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Οι Αθάνατοι - στο νοτιότερο άκρο της Ευρώπης» (www.immortals-themovie.com), που παρουσιάστηκε στο τελευταίο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης, αφηγείται

τις ιδέες της ομάδας, την ακμή και παρακμή της «σχολής» τους, τις «περίπλοκες» σχέσεις τους με τους Γαυδιώτες. Κάνοντάς το, μας προσφέρει επίσης μια πολύ σπάνια ευκαιρία να καταδυθούμε και στην πραγματική -ορθόδοξη όπως αποδεικνύεται- «ταυτότητα» της μικρής κοινωνίας. Αλλά και να περιηγηθούμε στο διανοητικό σύμπαν της μετακομμουνιστικής Σοβιετίας.

Το 1997 είναι ο μέσος «ιστορικός χρόνος» ανάμεσα σε δύο μεγάλες κρίσεις, παγκόσμιας σημασίας. Η καταστροφή του σοβιετικού κόσμου, του οποίου είναι προϊόντα, στέλνει τους «Ρώσους» στη Γαύδο, να αναζητήσουν την «Αθανασία» σε μια εποχή αβεβαιότητας. Φεύγοντας από έναν κόσμο που διαλύθηκε θα βρεθούν τελικά σε έναν κόσμο (ελληνικό και ευρωπαϊκό) που είναι υποψήφιος για διάλυση. Απέναντι από τη Γαύδο, το κύμα μιας αιματηρής καταστροφής που επιπίπτει επί του αραβο-μουσουλμανικού κόσμου, μετά το 2001, θα φτάσει αργότερα και στη Λιβύη.

Σωτηρία στη φυγή

Κάποτε, τα πιο ανήσυχα, «αβόλευτα» πνεύματα της Ρωσίας έφευγαν (ή τους ... «έφευγαν») στη Σιβηρία. Εκεί, στην απέραντη τάιγκα, αν όχι τούντρα της ασιατικής Ρωσίας, ανέπνεαν τον αέρα της ελευθερίας τους. Στο μουσείο του μακρινού Ιρκούτσκ, στις όχθες της μαγευτικής Βαϊκάλης (που εμείς ξέρουμε κυρίως ως απώτατο προορισμό του Μιχαήλ Στρογκόφ στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Ιουλίου Βερν), μπορεί να δει ο επισκέπτης πρωτότυπες εκδόσεις των έργων του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, που κουβάλησαν μαζί τους οι εξόριστοι Δεκεμβριστές.

Στα χρόνια της παγκοσμιοποίησης, η γεωγραφία των «καταφυγίων» διευρύνθηκε - αλλά μοιάζει δυσκολότερο, όπου κι αν βρίσκεται κανείς, να αποφύγει την ηχώ της Μητρόπολης. Δεν είναι λοιπόν καταρχήν να απορούμε γιατί, μια ομάδα Ρώσων και Ουκρανών, φεύγοντας από την πρώην ΕΣΣΔ, επέλεξε τη Γαύδο, νοτιότερο άκρο της Ελλάδας και της Ευρώπης για να εγκατασταθεί και να στήσει το «κοινόβιό» της, αναζητώντας, σε καιρούς γενικευμένης αβεβαιότητας, τη δική της βεβαιότητα στον Πυθαγόρα και τον Απόλλωνα.

Οι περισσότεροι προήλθαν από το Χάρκοβο, μεγαλύτερη ρωσική πόλη της Ουκρανίας. Η διάλυση της ΕΣΣΔ ανέδειξε τη διχασμένη ταυτότητα της πόλης («fast track», η διάλυση αυτή άφησε εκτός ρωσικών συνόρων το ένα τέταρτο του ρωσικού έθνους). Η ομάδα αποτελείται κυρίως από Σοβιετικούς επιστήμονες, που γνώρισαν στο «πετσί» τους, ως κοινωνική ομάδα και με ιδιαίτερα οδυνηρό τρόπο, τις συνέπειες της διάλυσης. Οι Σοβιετικοί διανοούμενοι, υπό την ευρεία έννοια των διανοητικά εργαζόμενων, έχασαν τη χώρα τους, την πίστη τους στις δυνατότητες της επιστήμης και της τεχνολογίας και συχνά τα μέσα της επιβίωσης, αφού η κρίση και αποσύνθεση τους υποβάθμισε κοινωνικά, συχνά πετώντας τους εκτός δουλειάς και συστήματος.

Η ταινία μάς θυμίζει φευγαλέα τη μεγάλη πυρηνική καταστροφή που ήρθε, το 1986, να κλονίσει, κατά τρόπο οριστικό, όπως απεδείχθη, τον «μύθο» ενός σοβιετικού κομμουνισμού που στηρίχτηκε μονομερώς στην επιστήμη και την τεχνολογία (μύθο

που δεν είναι θεμελιωδώς διαφορετικός, στο σημείο αυτό, από τον «τεχνοπολιτισμό» του δυτικού «ύστερου καπιταλισμού»). Εκεί διαλύθηκε απότομα το όνειρο ενός κομμουνισμού που δεν βασίστηκε στον άνθρωπο, αλλά τον κράτησε υποδουλωμένο στην τεχνική, την επιστήμη και την πολιτικο-ιδεολογική εξουσία της γραφειοκρατίας, στο όνομα της απελευθέρωσής του. Η χώρα του Σπούτνικ, που έστειλε πρώτη τον Γκαγκάριν στο Διάστημα, πλήρωσε βαρύ τίμημα στη μονομέρεια που κατέληξε το όνειρό της και στην αλλοτρίωση του σκοπού που προκάλεσαν τα μέσα του. Σύμβολο της σοβιετικής τεχνολογίας, το Τσερνόμπιλ προανήγγειλε (και ευνόησε), με τη δική του καταστροφή, την καταστροφή του συστήματος που το δημιούργησε.

Ο Θεός της Επιστήμης

Η ομάδα της Γαύδου εκπροσωπεί το πιθανώς πλειοψηφικό τμήμα των Σοβιετικών διανοουμένων που αντικατέστησαν τον κομμουνισμό ως θρησκεία με τον Θεό της Επιστήμης – τους αντιπροσωπεύουν οι πολύ δημοφιλείς στην ΕΣΣΔ συγγραφείς επιστημονικής φαντασίας αδελφοί Στρουγκάτσκι. Ο Θεός της Επιστήμης τους εκδικήθηκε όμως μάλλον σκληρά.

Οι Σοβιετικοί διανοούμενοι υποστήριξαν μαζικά τις «μεταρρυθμίσεις» των Γκορμπατσόφ και Γέλτσιν, οι οποίες όμως, τελικά, κατέστρεψαν όχι μόνο τη χώρα τους, αλλά ιδιαίτερα τους ίδιους. Οι περισσότεροι πετάχτηκαν από τις δουλιές τους ή παρήκμασαν, σε μια χώρα που στράφηκε μάλλον στη μαζική λεηλασία του συσσωρευμένου πλούτου, περιλαμβανομένων των πολύ σημαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων της ΕΣΣΔ, παρά στη δημιουργία καινούργιου. Το χρήμα και η ευτέλεια επέστρεψαν μαζικά εκεί από όπου ο κομμουνισμός ισχυρίστηκε ότι τα έδωξε για πάντα. Η αξία της μόρφωσης, της γνώσης και της ηθικής ποδοπατήθηκαν.

Η ομάδα της Γαύδου στρέφει λοιπόν τώρα τα νώτα της στη θεοποίηση της επιστήμης από την οποία προέκυψε, αναζητώντας ίσως στη ζωή στο μικρό νησάκι και στις ιδέες της έναν κόσμο που να αξίζει μέσα του να ζει. Δεν θέλουμε, λένε, να είμαστε πια επιστήμονες. Η επιστήμη αντιπροσωπεύει ένα πολύ μικρό τμήμα της ανθρώπινης νοημοσύνης.

Δύο νέοι έκαναν την ουτοπία ταινία

Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, η Γαύδος είναι προνομιακός τόπος παραθερισμού για το πιο εναλλακτικό τμήμα της ελληνικής νεολαίας. Καθόλου παράξενο λοιπόν που δύο νέοι Έλληνες κινηματογραφιστές συνάντησαν εκεί την ομάδα των «Ρώσων». Από την ελληνορωσική συνάντηση, που διευκόλυνε η ρωσομάθεια ενός από τους δύο, γεννήθηκε το ντοκιμαντέρ «Αθάνατοι». Η Γαύδος χρησιμοποιείται από τους σκηνοθέτες και σαν κλειδαρότρυπα οδηγώντας τον θεατή στις κουζίνες πολλών ρώσικων σπιτιών στη δεκαετία του 1990 και τα όσα εκεί συζητούνται.

«Κάθε αληθινός Ρώσος είναι φιλόσοφος», λέει ο Ντοστογιέφσκι στους Αδελφούς

Καραμαζώφ. Η ανάγκη του νοήματος υπήρξε πολύ έντονη σε όλη την τόσο ιδεοκρατική ιστορική διαδρομή της Ρωσίας, έστω κι αν εκφράστηκε με τα πιο διαφορετικά και αλληλοσυγκρουόμενα ρεύματα. Δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η χώρα χάρισε στην παγκόσμια γλώσσα τη λέξη «αντελιγκέντσια» (διανοήση). Στην καλύτερη εκδοχή του, ο όρος περιγράφει διανοούμενους που τους χαρακτηρίζει η αφοσίωσή τους στο καθήκον, την αποστολή τους, όπως την προσδιορίζουν κάθε φορά. Ανθρώπους που παίρνουν πολύ σοβαρά τις ιδέες τους, είναι μέχρι θανάτου αποφασιστικοί στην υπηρεσία τους. Τέτοιοι ήταν οι Δεκεμβριστές, οι Ναρόννικοι, οι Μπολσεβίκοι, αλλά και αρκετοί σλαβόφιλοι και «ντερζάβνικι» (οπαδοί της Αυτοκρατορίας). Από αυτή τη στόφα, που μοιάζει να αντανακλά τη σκληρότητα του ρώσικου κλίματος και των ακραίων κοινωνικών ανισοτήτων, παρήχθησαν η μεγάλη, κλασική ρωσική λογοτεχνία, η φιλολογία, η φιλοσοφία. Από εκεί βγήκε ένας Ντοστογιέφσκι, αλλά και οι Χέρτσεν, Μπιελίνσκι, Τσερνισέφσκι.

Ιησούς και Απόλλων

Η ταινία ξεκινάει με το νέο «Μανιφέστο» που, αναπόφευκτα, θέλει να συντάξει η ομάδα της Γαύδου. Με τυπικά ρωσική και μοντερνιστική καλλιτεχνική έπαρση, ο «γκουρού» της ομάδας θα ήθελε η επιρροή του να συγκριθεί κάποτε με το Κομμουνιστικό Μανιφέστο του Μαρξ. Οι Ρώσοι της Γαύδου δεν κάνουν τίποτα διαφορετικό στην πραγματικότητα από αυτό που έκαναν εκατοντάδες συγγραφείς καλλιτεχνικών, πολιτικών και φιλοσοφικών μανιφέστων, που γράφτηκαν στη Ρωσία από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι τη δεκαετία του 1930 και, μετά, οι «διαφωνούντες», στις δεκαετίες του 1960 και 1970.

Οι Γαυδιώτες υιοθετούν τους ξένους, αποφασίζουν να τους εμπιστευτούν, τους προστατεύουν από την καχυποψία του κράτους και τα μικροσυμφέροντα του δημάρχου. Οι «Ρώσοι», από την πλευρά τους, βοηθάνε αφιλοκερδώς τους ντόπιους, εκκλησιάζονται τακτικά, ενσωματώνονται στη μικρή κοινωνία. Εως ότου, από το μυαλό των Ρώσων περάσει η ιδέα να χτίσουν ένα ναό του Απόλλωνα. Τότε, η πραγματική εξουσία στο νησί, ο ιερέας, ο ίδιος που τους προστάτευσε από τις κρατικές παρεμβάσεις στο παρελθόν, κινητοποιεί τώρα το κράτος εναντίον τους, επιτρέποντας και σε μας να αναγνωρίσουμε τον πυρήνα της κυριαρχίας στο νησί. Η μαγεία χάνεται, οι Ρώσοι ξαναγίνονται ξένοι, η ομάδα μισοδιαλύεται. Μερικά από τα μέλη της θα φύγουν στη Βενεζουέλα, αναζητώντας καταφύγιο στην ουτοπία του Ούγκο Τσάβες.

Η ταινία έχει γυριστεί με χιούμορ. Το μεράκι και η δουλειά αναπλήρωσαν ικανοποιητικά την έλλειψη πολλών μέσων, αφήνοντας ίσως το νόημα πιο γυμνό. Το φιλμ τελειώνει στη γαλάζια απεραντοσύνη του Λιβυκού Πελάγους, με τοπία που αναδεικνύει έξοχα η πάρα πολύ καλή φωτογραφία. Το πέλαγος δίνει, με την ανυπέρβλητη αισθητική του, ένα κατάλληλο μέτρο για τον άνθρωπο.